

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Korissa on nostettu esiin monia keskeisiä ja tärkeitä teemoja, mutta itsessään toimenpiteet tuntuvat irrallisilta, osaan teemoista ei edes löydy ratkaisuja toimenpiteistä. Kokoomusnuoret pitää hyvänä nuorten syrjäytymisen ehkäisyn huomiointia, mutta konkreettiset toimenpiteet jäävät heikoiksi. Kokoomusnuoret kiinnittää erityistä huomiota korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon puutteeseen.

Kokoomusnuoret on tyytyväisiä opiskeluhuollon palveluiden huomioimisesta ja korostamisesta, mutta ovat tyytymättömiä koulutuspolitiikan puutteeseen. Ohjelmassa ei huomioida lainkaan opiskelurauhan merkitystä oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista tukevana tekijänä. Ohjelmassa myös korostetaan oppilaitosten viihtyvyyttä itsearvoisena tavoitteena, mutta ensisijaisesti monimuotoisissa oppimisympäristöissä pitäisi ottaa huomioon se, miten ne tukevat oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista. Esteettisyys ilman käytännöllisyyttä tuskin on toivottavaa. Opiskelijoiden osallistaminen tilasuunnittelussa on kuitenkin positiivista.

Kokoomusnuoret kannattaa suuresti monia harrastamiseen liittyviä kirjauksia, mutta ihmettelee, että ohjelmassa nosteta hallitusohjelmassa löytyviä toimenpiteitä, kuten esimerkiksi palvelusetelien käytön edistämisestä harrastustoiminnan palveluiden hyödyntämiseksi.

Kokoomusnuoret pitää outona kirjausta siitä, että tuetaan erityisesti nuorten teatteritoimintaa ohitse muiden harrastusten. Kokoomusnuoret näkee tarkoituksettomana yksittäisten harrastusten noston ohjelmassa yleisesti.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Toinen kori sisältää tärkeitä teemoja ja nostoja. Kokoomusnuoret näkee kuitenkin tarpeelliseksi kirjata erikseen, että terapiatakuu tulee koskemaan kaikkia nuorisolain piiriin kuuluvia, eikä sille tule asettaa alaikäraja. Terapiatakuun toteutuminen on erittäin tärkeä toimenpide nuorten mielenterveyskriisin ratkaisemiseksi ja se tulee huomioida kokonaisuutena nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, jonka vuoksi on tärkeää että siinä huomioidaan esimerkiksi myös perheterapia eikä vain pelkästään nuorta itseään koskevat palvelut.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Kokoomusnuoret kannattaa tavoitetta tukea nuorten hyvinvointia laaja-alaisessa yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa.

Kokoomusnuoret on pettäneitä, miten vähän nuorten demokratiakasvatukseen on kiinnitetty ohjelmassa huomiota. Kokoomusnuoret peräänkuuluttaa tarpeellisia panostuksia demokratiakasvatuksen sekä oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaedellytysten parantamista.

Ohjelmassa ei mainita myöskään hallitusohjelmasta löytyvää kirjausta lisätä nuorten talousosaamista kansallisesti. Kokonaisuudessaan ohjelmasta puuttuu merkittävästi hallitusohjelmasta löytyviä toimenpiteitä, jotka kuuluisivat ohjelmaan.

Ohjelmassa on nostettu nuorten osallistumista tukevien mallien kehittäminen yhdeksi toimenpiteeksi, joka on tärkeä kirjaus ja ohjelmassa tuodaan esille erilaisia vaikuttamismahdollisuuksia, mutta aika vähän sellaisia toimenpiteitä, joilla nuorten vaikuttamishalukkuutta vahvistetaan. Kokoomusnuoret kuitenkin painottaa mallien kehittämistä myös paikallisella tasolla kuten kunnissa ja hyvinvointialueilla valtiollisten lisäksi.

Tällä hallituskaudella VANUPO:n on ehdotettu korvaavan myös Orpon hallitusohjelmaan kirjatun laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, hyvinvointivajeen ja mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi. Nykyinen VANUPO:n luonnos ei vastaa hallitusohjelman lupaukseen laaja-alaisesta toimenpideohjelmasta.

Kokoomusnuoret tukee Nuorisolan kattojärjestö Allianssin ehdotusta, että hallitusohjelman mukainen toimenpideohjelma irrotetaan ohjelmasta ja että sen valmistelu käynnistetään pikaisesti esimerkiksi nuorisoasioista vastaavan ministerin nimittämässä asiantuntijatyöryhmässä.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

Kokoomusnuoret muistuttaa, että kunnilla on nyt jo merkittävästi valtion toimesta lakisääteisiä tehtäviä ja vastuita. Kokoomusnuoret kokee huolta kuntien resursseihin tehtävien lisätessä huomioiden jo olemassa oleva resurssipula monissa kunnissa.

Yleisesti Kokoomusnuoret pitää linjauksia monilta osin oikeina ja tarpeellisina, mutta toivoo enemmän konkreettisia ja resurssit huomioivia toimia tavoitteiden toteuttamiseen, sekä tavoitteita, joita tulee voida seurata selkeillä mittareilla. Kokoomusnuoret myös katsoo tarpeelliseksi korostaa nuorisotyön tarjoajien monipuolisuuden, sillä ohjelmassa korostuu nyt ainoastaan kunnallinen nuorisotyö.

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Kokoomusnuoret on pettynyt ohjelmaan kokonaisuutena. Ohjelma on turhan löyhästi sidottu hallitusohjelmaan, jossa on monia tärkeitä nuoriin liittyviä kirjauksia, jotka olisi kuulunut löytyä tästäkin ohjelmasta. Kokonaisuudessaan ohjelma on hajanainen ja jopa epä johdonmukainen huomioiden voimassa oleva hallitusohjelma.

Ohjelmassa on korostettu kokonaisvaltaisen nuorisopolitiikan merkitystä, mutta siitä huolimatta ohjelmassa on keskitytty merkittävällä tavalla 12–25-vuotiaisiin nuoriin, sivuuttaen vanhemmat nuoret, jotka kuuluvat kuitenkin saman nuorisolain piiriin. Vuoden 2023 aikana ammattikorkeakoulutuksessa opiskeli yhteensä vajaa 150 000 henkilöä, joista reilu 95 000 oli alle 29-vuotiaita. Yliopistokoulutuksessa opiskelijoita oli yhteensä reilu 165 000 henkilöä, joista alle 29-vuotiaita yli 110 000. On täysin kestäväntöntä, ettei ohjelmassa ole mainittu korkeakouluopiskelijoita lainkaan, siitä huolimatta, että heistä valtaosa kuuluu nuorisolain piiriin.

Ohjelmassa on liian vähän kirjauksia tai ne ovat surullisen löyhiä erityisesti koulutukseen, asumiseen ja asunnottomuuteen sekä huumeongelmiin. Yleisesti toimenpide-ehdotukset ovat monitulkintaisia ja epäselviä, jonka vuoksi niiden toteutumista on vaikea seurata. Tämän vuoksi tavoitteiden tulisi olla selkeämpiä, sekä vahvemmin linkittyneitä olemassa olevaan hallitusohjelmaan.

Kokoomusnuoret katsoo kummalliseksi kirjaukseksi edistää yksittäisten EU-nuorisodelegaattien osallistumista opetus- ja kulttuuriministeriön EU-valmisteluprosesseihin sen sijaan, että esimerkiksi kuntalakiä muutettaisiin niin, että kunnat veloitetaan myöntämään läsnäolo- ja puheoikeus nuorisovaltuuston edustajalle kunnanvaltuuston, sen alaisten lautakuntien (pl. keskusvaalilautakunta ja tarkastuslautakunta) sekä kunnanhallituksen kokouksissa. Kokoomusnuoret näkee yleisesti ongelmallisena yksittäiset nostot ohjelmassa ison kokonaiskuvan välillä unohtuen.

Kokonaisuudessaan ohjelmassa löytyy myös merkittävästi kapulakielisiä ilmaisuja kuten “non-formaali ympäristö” ja Kokoomusnuoret peräänkuuluttaa yleiskielen käyttöä. Lisäksi

Kokoomusnuoret toivoo, että viittauksia eri lyhenteisiin ja hankkeisiin selkeyden vuoksi vähennetään. Parempi tapa olisi avata, mitä nämä hankkeet konkreettisesti tuovat pöydälle.

Bäckström Teresa
Kokoomuksen Nuorten Liitto - Pääsihteeri